

Jožefov jašek

EŠD 3134

Idrija

kraj

Prešernova ulica

naslov

od leta 1786 dalje

leto načrta in dokončanja

Rudnik živega srebra Idrija

avtor

Rudnik živega srebra Idrija

izvajalec

Rudnik živega srebra Idrija

investitor

rudniški objekt

stavbni tip in panoga

vhod v rudnik s pripadajočimi objekti še obratuje

prvotna in sed. namembnost

... »Jožefov jašek je neposredno povezan z razvojem črpalk na vodni, parni in električni pogon ter transportom rude.« ... »Iz leta 1790 je ohranjena črpalka na vodni pogon Kamšt, ki je služila za črpanje jamske vode vse do leta 1948.« ...

Leta 1785 je bila podpisana pogodba med dunajskim dvorom in Španijo za dobavo velikih količin živega srebra. To obdobje do konca 18. stoletja predstavlja enega izmed proizvodnih vrhov v rudniški zgodovini. Iz časa intenzivne proizvodnje sta danes ohranjena jaška Jožef in Frančiške.

Odpiranje Jožefovega jaška na jugovzhodni strani Idrije se je pričelo leta 1786. Poimenovali so ga po cesarju Jožefu II. V času proizvodnje je bil to glavni izvozni jašek, ki je povezoval petnajst obzorij do globine 381,5 metrov (33 metrov nadmorske višine), danes je zaradi poteka zapiralnih del v uporabi le še do XI. obzorja (283,61 metrov pod površjem). Jožefov jašek je neposredno povezan z razvojem črpalk na vodni, parni in električni pogon ter transportom rude. Prav v zvezi s problemom črpanja jamske vode zaradi nenadnega vdora je rudnik v letih 1837–38 prvič uporabil parni stroj. Ker je rudniška uprava vlagala znatna sredstva v posodabljanje tehnologije pridobivanja živega srebra, so se stavba jaška, ter spremljajoči objekti s pripadajočimi stroji in napravami ustrezno prenavljali in dopolnjevali. Iz leta 1790 je ohranjena črpalka na vodni pogon Kamšt, ki je služila za črpanje jamske vode vse do leta 1948. V bivši nakladalni postaji žičnice, ki je obratovala v letih 1957–1977, je na ogled zbirka rudniških lokomotiv in vozičkov. Posebno pozornost predstavljata dve najstarejši ohranjeni električni lokomotivi v Sloveniji. Izdelala jih je znana dunajska tovarna Siemens&Halske leta 1902. Drugi objekti so v funkciji Rudnika živega srebra Idrija.